

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МАРЦЕВА Л.А.

Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, Україна

МИТИНСЬКИЙ В.М.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Дистанційна освіта, що реалізується за технологіями дистанційного навчання (педагогічних та інформаційних), набула значного поширення в Україні впродовж останніх років.

Інформаційні технології передбачають створення, передачу та збереження навчальних матеріалів, організацію і супровід навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку. Інформаційна культура впродовж останніх років стала показником професійної культури та важливим чинником компетентності особистості викладач як сукупність принципів і реальних механізмів для розв'язання практичних і теоретичних завдань навчального процесу. Педагогічні технології дистанційного навчання полягають у опосередкованому спілкуванні викладача зі студентами та методології індивідуально роботи студентів з навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді.

Дистанційну освіту окреслюють як «різновид освіти, за якої студенти самостійно працюють вдома, а їх не комунікативні відносини з іншими студентами та викладачами здійснюються переважно через відеоконференції, електронні форуми, e-mail та через інші можливості мережевої комунікації» [1].

Становлення дистанційного навчання, яке нині існує водночас з традиційним, має свою історію становлення, яка розпочалась ще у 60-х роках ХХ сторіччя із розвитком комп'ютеризації освіти. Саме у 1960 р. за підтримки департаменту освіти США в університеті Іллінойсу (США) розпочались роботи з проекту PLATO, а у 1963 р. в університеті Стенфорда, що були спрямовані на розробку комп'ютерних програм навчання з математики та читання учнів закладів освіти. Вже через десять років в рамках проекту університету Стенфорда програму комп'ютерного навчання було організовано в школах, а до кінця 70-х років ХХ ст. десять університетів США сформували мережу за проектом CONDUIT та об'єднали інформацію п'яти регіональних центрів щодо розробки навчальних комп'ютерних курсів.

Розвиток дистанційної освіти в незалежній Україні розпочався значно пізніше. Починаючи з 2000 року в країні сформувалася система дистанційної освіти, яка об'єднує науково-дослідні інституції, заклади вищої освіти та корпорацій, що ґрунтуються на інформаційно-комунікаційних технологіях,

серед яких Український інститут технологій в освіті НТУУ "КПІ" (УІТО), Український центр дистанційної освіти, Центр дистанційного навчання світового банку, Проблемна лабораторія дистанційного навчання, Центр дистанційного навчання Української Академії державного управління, Українсько-американський гуманітарний інститут «Вісконсінський Міжнародний Університет в Україні», Лабораторія Віртуального Дистанційного навчання Харківського технічного університету радіоелектроніки (ХТУРЕ), Центр електронної освіти НТУ "КПІ", Лабораторія дистанційної освіти Сумський державний університет Український Науковий Центр Розвитку Інформаційних Технологій тощо. Упродовж останніх років дистанційне навчання стало важливим елементом системи практично всіх закладів вищої освіти в Україні, що зумовлено пандемією, прагненням відповідати вимогам Болонського процесу з питань збільшення ролі самостійної роботи студентів та створенням індивідуальних освітніх програм.

Розвиток дистанційного навчання пов'язаний з технологічним розвитком, удосконаленням комп'ютерних телекомунікаційних лабораторій, подальшою розробкою дистанційних навчальних програм/курсів, їх ґрунтовним методологічним забезпеченням, наявністю високошвидкісних ліній зв'язку. Передумови такого розвитку дозволили в складних умовах сьогодення організувати на всіх формах навчання нормальний навчальний процес. Але найбільш ефективно його впроваджувати при заочній формі навчання і при набутті другої вищої освіти.

Одним із важливих елементів дистанційного навчання студентів є кваліфікований викладацький склад. Широке використання інформаційно-комп'ютерних технологій у дистанційній освіті відкриває для викладача нові можливості у компетентнісному підході до професійної підготовки студентів. Для успішної діяльності в умовах дистанційного навчання викладач повинен трансформувати науково-технічну інформацію в зміст професійної підготовки, що нині ускладнюється в зв'язку з існуючими темпами відновлення технічних знань. Така трансформація в умовах дистанційної освіти передбачає:

- пошук нових педагогічних технологій та розробку комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни відповідно до сучасних інформаційних технологій;
- пошук інноваційних форм і методів навчання для вирішення актуальних педагогічних завдань щодо ідей інтеграції освіти та виробництва у професійній підготовці студентів;
- вибір оптимальної структури навчального матеріалу для проведення лекцій, семінарів та практичних занять у дистанційному форматі;

- здійснення ефективного педагогічного контролю за рівнем навчальних досягнень та навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Зауважимо також на зміні ролі викладачів як «тьюторів», які мають організувати чітку діяльність учасників освітнього процесу, формувати та підтримувати мотиви до навчання, забезпечувати контроль за продуктивністю професійної підготовки студентів в умовах дистанційної освіти.

Провідною складовою дистанційного навчання в академії є інформаційно-навчальний комплекс освітніх компонентів, який розробляється відповідно до робочих програм і силабусів і наповнюється в Google-classroom відповідними матеріалами: конспектами лекцій, презентаціями, методичними розробками до виконання практичних і лабораторних занять, РГР, КР, КП, посилання на відеоконференції, літературні джерела та Internet-ресурси, засоби контролю знань студентів (тестові питання).

Організація дистанційного навчання передбачає функціональні зміни ролі викладача порівняно з традиційною формою навчання [2, с. 122].

Традиційне навчання	Дистанційне навчання
Орієнтація на досягнення цілей навчальної програми	Орієнтація на досягнення поставлених студентом цілей навчання
Використання обмеженої кількості освітніх технологій	Використання системи технологій, методів і засобів навчання
Використання пасивних форм навчання	Впровадження активних форм у навчальний процес
Основна роль викладача – джерело інформації для студентів	Створення середовища і підтримка студента в процесі засвоєння програми
Обмежений зворотній зв'язок	Постійний «зворотній зв'язок»
Жорстка, статична структура навчальної програми	Гнучка, динамічна модульна програма
Нормативне оцінювання результатів навчання	Чітке визначення критеріїв компетентності

Зміна парадигми сучасної професійної підготовки конкурентоспроможного фахівця потребує диференційованого підходу до організації навчання студентів. Дистанційне навчання нині є одним із важливих факторів забезпечення гнучкої системи доступу до навчання та повноцінного входження України в міжнародний простір.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (2000). Взято з <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі :/В.М. Нагаєв //Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. -232 с.